

SETMANARI POPULAR DE CATALUNYA.

DE COS ENTER.

Si 'ls pobles volguessen aprendre d'una vegada lo que es la política, y desenganyarse completament del sistema parlamentari, ara podrian ferho. May l'haviam vista tan ben retratada, de cos enter, com avuy se presenta, la política espanyola. No 'ns hem de ficar nosaltres,—ni ganas de ferho—en escudrinjar tot aquest *teje-maneje* de partits, que tenen tots lo comú denominador de lliberals; ni hem d'anar á averiguar si tenen rahó 'ls *esquerrans* ó 'ls *fusionistas*, ni fer pronóstichs de si 's menjarán la poma 'ls republicans ó 'ls monárquichs —si algun monárquich queda en aqueix *pandemonium* de gent famolenca del poder—; com no 'ns toca altre paper que 'l d'espectadors de la funció que no te res de divertida, no hem de fer mes que pendren nota y trauren la llissó consegüent, per contribuir al desengany general que, un dia ó altre, ha de portar una reacció saludable en lo país, si es que l'Espanya no estiga destinada á sufrir la miserable sort de las petitas repúblicas americanas.

Sabem perfectament que en lo fons de la qüestió actual hi ha quelcom de molt grave; que no es açó una simple crisis ministerial que's resol ab una remudada de personas; pero la veritat es que la actual evolució, com diuhen ara, de la política espanyola, presenta tals condicions, hi juga un conjunt tal de figuras, y s'hi van desenrotllant unas tan curiosas escenas y peripecias, que pocas vegadas se podrá estudiar millor aquest embolich de cordas que

forma l'aparato de las instituciones á la moderna.

No pregunteu per cap ideal; si algú's pren la pena de formular un programa, es perque, per surtir á fer la comedia, es menester flocarse un vestit ó altre; si 's parla de monarquia, 's fa entre dents y ab una certa riulla de conill; si se anomena la patria, es perque aquexa paraula els queda com una reminiscencia de quant anavan á estudi ó representavan en un teatre casulá 'l *Puñal del Godo* ó cosa semblant; y fins alló de la llibertat, la santa paraula, se la retreu com un especifich per curar lo mal de caxal, que s'ha esbravat á l'ampolla.

En tot l'escepticisme mes descarat. Com tots creuhen lo mateix, perque no creuhen en res, se troban tots ab igual dret y en idénticas condicions per regir la cosa pública; y quan la cosa arriba á tal punt, la lluyta, que es inevitable, perque no tots hi poden cabre plegats, ha de consistir.....

Mireuho en que consisteix; llegiu, si teniu paciència per tant, la crónica diaria d'exa especie de gran cassera del poder, en que s'emplean tots los ormeigs de cassa, desde la humil llosera per agafar pardals enfredorats, fins á la trampa pels llops. Es una gran batuda en lo bosch embrollat de la política, la que s'está donant en exos moments; y cada cassador se pot dir que ha posat los principis per tachs de l'escopeta; disposat á tirar fins á la pessa ja depositada en lo sarró del company. Axó sí, tots son de la *gran familia*; no's cansan de repetirho; y ab aquexa cédula de filiació tots se creuhen en possessió del millor dret per clavar la dent en son bocí de llegítima. Si es menester per alsepremar la situació lo parpal.

d'una revisió constitucional, á punt lo tenen; y en reserva hi han encara altres medis que, si fan falla á Badajoz, poden reeixir á Alcolea.

Axó es lo que's llegeix entre-líneas, y lo que es despren de tota aquexa intriga magna en que hi entran tots, absolutament tots, los farrauts de la politica espanyola, oferint á l'Espanya, gens assombrada, l'exemple edificant de una funció *flamenca* fins al cap d'allá, que retrata'l sistema de cos enter. En Victor, Balaguer catalanista á estonas vagarosas, solia dir tot cantant en altre temps: *Ah, si'm volguessen entendre, ah si'm sabessen seguir!* Nosaltres no direm altre tant; pero si que'ns dirigirem á nostre bon poble catalá, á qui van endressats nostres débils treballs de propaganda, per dirli, no en só d'amotinat, sino ab l'accent de ver patriotisme: ¿Conexes encara la política madrilenya? ¿N'estás prou convençut de que'l contribuirhi es un crim de lesa pátria? ¿Quan será hora d'iniciar á casa nostra, en nostres municipis, en nostras diputacions, á rem y á vela, sense abrigar temeraris propòsits, ni portar segonas intencions, ab lo cor net y'l cap dret, una contra-política que neutralise en lo possible los efectes funests de la maquinaria central, y prepare una generació que acabe ab tot aqueix cambaloni y farsa de la política que'ns empobreix y degrada?

¿No veyem com mentres los pares y oncles de la pátria gastan tot son enginy y talent en exas bregas, l'Espanya va decayent espantosament á dintre y á fora, y no's repara en sacrificar sagrats interessos á compromisos de partit, y l'administració pública que tothom vol moralisar y organisar ni's moralisa ni s'organisa, y la lepra burocrática va consumint las forsas de la nació, y en lloch de refer la marina de guerra y axecar la marina mercant, dexem pudrir los vells bastiments sens ferne de nous, y ab tractats de comers se va á acabar de enfonzar lo poch comers per mar que encara teniam? ¿No es visible y palpable la degeneració de caràcters en totas esferas, mercés al disolvent actiu de aquexa política que es capás de corcar fins lo ferro?

Si cab exageració en ponderar l'estat de desorganissació administrativa d'Espanya, vos ho dirá'l següent solt de *El Imparcial* que te vot á capítol: «Lo que passa en materia de contribucions sobrepuja á quant puga concebirse de irregular y vexatori. Se ha arribat al cas de imposar contribucions dobles per un mateix any económic, exigint una d'ellas d'un sol cop y ab apremi, sense que'ls interessats hagen tingut conexement previ de lo que se'ls demana, ni se'ls hage comunicat papeleta ninguna de la cuota reclamada.» Y aquesta es sols una de las infinitas *irregularitats* que ha congriat en la malhaurada societat espanyola exa política de

histrions y d'ambiciosos, que avuy per avuy se'ns presenta de cos enter en las taulas de la escena madrilenya.—C.

FLORILEGI

DE LA PREMPSA EUROPEA

SOBRE LA VISITA DEL PRINCEP ALEMANY

AL PAPA.

Passant balanç del any 1883 que se'n va á la posta, induptablement que'l fet mes notable que d'ell n'ha de registrar la historia, será la visita del hereu de la corona imperial de Alemany á Sa Santetat lo Papa Lleó XIII. Ningú n'ha desconegut la importancia, y per mes que alguns volen reduhir l'acte á las modestas proporcions d'una cerimonia cumplimentosa; la veritat es que fins com un acte de cortesia tothom regoneix que revesteix circumstancias especialíssimas que donan marge á molts comentaris.

Cadescú hi ha dit la seva, segons lo prisma ab que's miran las cosas públicas. A uns los ha fet goig y á molts altres vesarda. Ningú ha pogut olorar res de la entrevista que será memorable; puix los saberuts y tafaners *reporters* que avuy dia per tot se fican, al Vaticá no hi tenen entrada, y aquesta es una condició, entre moltas altres, de la formalitat y de la superioritat moral del govern de la Santa Iglesia sobre tots los demés governs. Lo Princep imperial sabia perfectament que ni una de las paraulas que diria al Vaticá, exiria á servir de pábul á la curiositat pública; axís es que de segur parlará allí ab tanta ó mes confiança de la que te ab son propi pare.

Nosaltres, sense necessitat de aventurar pronostichs, creyem que la cosa val la pena de ocupar la atenció principalment dels catòlics; y perçó hem conegut oportú, y no duplam nos ho agrahirán nostres lectors, extractar y compondre un *Florilegi* de lo mes culminant que ha sortit en la prempsa periódica, durant aquexa temporada en que la visita del *Kronprinz* al 'Papa ha sigut la obligada nota del dia. Axís confrontant las apreciacions exidas de plomas ben diverses, conexerán mes la trascendencia del acte.

Lo de mes bulto que se'ns ofereix á la vista son duas correspondencias, una de Roma á un diari alemany, la *Gazeta de Colonia*, y una altra de Berlin á un diari italiá, la *Perseveranza*, de Milan.

Lo corresponsal del diari tudesch, que's veu formava part de la comitiva del Princep, comensa per dir: «La forma del recebiment del Princep imperial es una obra mestra de tacte y de sabiduría. La tradició y las reglas posadas pel Papa no sufriren cap ofensa; los drets que la Santa Sede preté tenir sobre Estats italians foren mantinguts del tot illesos..... La recepció fou plena de solemnitat. Se cumplí estrictament lo ceremonial, pero baix la freda etiqueta s'hi transparentava la cordialitat, y tota la cerimonia me causá vivíssima impressió.» Descriu aquí'l corresponsal los suissos de guardia, gendarmes, camarers pero «tornem, diu, á la visita del Princep. La etiqueta del Vaticá es rigurosíssima. Lo Princep se'n entrá tot sol á la cambra del Papa. He mirat lo meu rellotje; la conversa privada entre'l Papa y'l Princep durá quaranta minuts justos. Tota la visita durá un' hora. Durant vint minuts lo Papa parlará ab las personas del séquit del Princep. Al dexar lo Papa, Federich Guillem estava radiant de goig, y'l Papa's manifestava igualment alegre.»

Lo corresponsal berlinés de la *Perseveranza*, escribia 'l dia 23 lo següent:

«Respecte á la visita feta al Vaticá per lo Príncep imperial, avuy s'es feta un poch de llum, la qual contradiu del tot las noticias fins ara dadas per los papers oficials y oficiosos alemanys. No hi ha cap dupte que l'idea de la visita á Lleó XIII ha sortit del cap del Bismarck. Quan lo Príncep era á Espanya, Bismarck feu observar al Emperador que potser seria convenient per l'Estat que 'l Príncep visitás al Papa, dada la situació dels partits en lo Parlament alemany... Tal vegada quan lo Príncep sortí de Berlin, lo Bismarck no havia tingut l'idea de aquest viatge, perque sols quan arribá 'l Príncep á Génova rebé instruccions relatives al estat present de la política religiosa; instruccions, per altra part, que res li deyan de nou, pero li assenyalavan lo que convenia fer en interés del Estat.»

«Mentres—continua lo mateix corresponsal de la *Perseveranza*,—lo nostre Príncep Imperial entrava al Vaticá, lo Cardenal Hohenlohe entrava en la residència del protestant Emperador de l'Alemanya. Veus'aquí dos fets que 'l públich sorprés no sab esplicarse. Lo Cardenal fou rebut per Sa Magestat ab tots los honors que corresponen á sa dignitat; y tothom se pregunta si s'es presentat al Emperador com un enviat confidencial del Papa, ó be solament de *motu proprio*; pregunta á la qual ningú sab que contextar, si be que tothom s'inclina á la primera suposició.»

Si bastant explícita es aquesta correspondència, no es menos interessant é instructiva la següent, fetxada á Berlin y publicada en *La Tribuna* de Roma, dia 25:

«Tres fases diferents se distingexen en la actitut de la nostra premsa en aquest important període de la historia de aquest país. La primera ve senyalada per lo famós telegrama de Madrit, que anunciá al mon sorprés que 'l Príncep hereu de la Corona se dirigia á Roma per fer una visita al Papa. Nostres lectors saben que aquest fou un tret tirat á Bismarck per un membre del Cos diplomátich de Madrit. En aquell moment no hi hagué diari independent que no estés convenut de la veritat del fet. Sols los diaris obertament oficiosos callavan; no 'ls havia encara arribat l'ordre de Friedrichsruhe. Mes no tardaren molt á ser informats de que 'l Príncep se'n anava á Roma, primer de tot per veure 'l Rey d'Italia. Ell se presentarà, anunciavan després, també al Vaticá, pero solament per fer un acte de cortesia!

»Tot seguit després de aquesta interpretació del viatge, la majoria dels diaris ha fet la segona evolució. Se negá la importancia política de las visitas al Vaticá, y foren ben poch los diaris que resistiren al assalt que la falange oficiosa doná á la primera interpretació del telegrama de Madrit. Sols alguna gazeta liberal ó catòlica no se dexá enganyar y tingué ferm en la línia política seguida desde 'l primer moment, mentres que 'ls altres se aplicaren á acceptar y á confirmar la versió oficiosa.

»Pero quan se va saber que la visita, dita de cortesia, havia durat quasi un'hora, y que ningú mes hi entrá, tothom se quedá embarassat per trobarhi explicacions. Alashoras se entrá en una tercera fase: no se'n parlá mes; una reserva absoluta se manté en tota la línia. Se referexen los llarchs telégramas, los mes petits moviments del Príncep, del Rey, son hoste, y de la graciosa Reyna d'Italia, pero 's calla lo mes important.

»Mes ja la *Kreuzzeitung*, diari de l'alta aristocràcia prussiana, comensa á rompre 'l silenci. Un telégrama de un seu corresponsal, que acompanya al Príncep, anuncia que la qüestió dels tres Bisbes desterrats es cosa

arreglada, y que aquest succés diplomátich fou obtingut per lo senyor Schloezer á la vigília de la visita feta pe 'l Príncep imperial al Papa. Vostres lectors saben que jo he dit sempre lo mateix, sostenint que 'l Príncep no 's ficaria en negociacions diplomáticas, sino que la sua presència al Vaticá equivaldria á una firma posada al peu de un tractat de pau y de amistat. Bella distancia es la que va de açó á una visita de pura cortesia.»

(Seguirá.)

Assaig de traducció catalana dels Salm de David.

SALM XXX.

Varias son las opinions sobre la ocasió que mogué á David ó compóndrer aquest Salm. Mes deixant apart las que no tenen gran fonament y atenent que en lo context no hi há cosa que se puga referir al palau de David, creyem que la dedicació ó estrena de la casa, de que parla lo títol, no es la casa de David, com diu la Vulgata y lo códech grech Vaticá, sino lo altar que erigí David en la era de Ornan (I Paral. XXI, 26), lloch que quedá senyalat per lo temple que havia de edificar Salomon. Aixó sembla mes conforme ab lo códech grech alexandri y al hebreu; puix David vá precedit del *lámed*, lletra que sol expressar lo autor de la composició. També nos sembla mes conforme al context. Castigat lo poble de Israel ab una gran peste, David rebé ordre de construir un altar sobre la montanya de Moria, junt l'era de Ornan, qui també se anomenava Areuna y era jebuseu. Dedicat aquell altar, se acabá la peste, quedant desde allavors designat per temple aquell lloch ó altar (II Reg. XXIV—I Paral. XXI y XXII).

Es donchs aquest Salm una acció de gracias que lo real profeta posa en boca del poble per haver sigut lliurat del flagell de la peste, que en tres dias havia fet 70,000 víctimas.

TRADUCCIÓ.

- a 1. *Salm. Càntich de la estrena de la casa, compost per David.*
- b 2. *Os exçalsaré, Senyor, perque me haveu lliurat, y no haveu alegrat á mos enemichs.*
- c 3. *Senyor Deu meu, he clamat á Vos, y me haveu curat.*
4. *Senyor, de la sepultura féreu pujar mon ánima; de entre los que baixan al fossar me féreu viurer.*
- d 5. *Salmejeu al Senyor, piadosos seus, y celebren la memoria de la sua santetat.*
- e 6. *Perque un moment dura en la sua ira; vida hi ha en la sua voluntat; ab la nit passarà lo plor, y á la matinada se presentarà cant de alegria.*
- f 7. *Jo havia dit en ma tranquililitat: Jamay seré conmogut.*
- g 8. *Senyor, que en vostra voluntat confirmáreu la majestat á ma montanya, amagáreu vostra cara; me vaig aterrar.*
- h 9. *A Vos, Senyor, clamaré; al Senyor demanaré misericordia.*
- i 10. *¿ Quin interés hi ha en la meva sanch? ¿ en*

- (a) Títol.
- (b) Exordi y proposició.
- (c) Explanació del argument.
- (d) Invitació á alabar á Deu.
- (e) Rahó general del benefici rebut.
- (f) Seguritat que creya gosar sempre Israel.
- (g) Y facilitat ab que se vá desvanéixer.
- (h) Pero sab acudir al Senyor.
- (i) Proposantli varis motius.

qué jo baixi à la fossa? ¿ Per ventura os celebrarà la pols? ¿ Per ventura anunciarà vostra veritat?

j 11 Escolteume, Senyor, y tingau pietat de mi: Senyor, siau mon ajuda.

k 12 Mos plors convertireu en balls; esquinàreu mon sach y me rodejàreu de alegria.

l 13. A fi de que ma gloria os salmeji y no calli.

m Senyor Deu meu, sempre mes os alabaré.

ACLARACIONS.

1. Casa, aquí significa lo temple que volia edificar David; pero ab consell diví sols senyalá lo lloch y deixá que Salomon lo construí. Lo nom de casa per temple es comú (Ps. XXVI, 8—XXXVI, 9—Joan II, 17).

2. Me haveu lliurat; també se pot interpretar me haveu extret, considerant al poble sumergit per la peste. —Y no haveu alegrat, aixó es, no haveu permés á mos enemichs que se alegrassin, burlantse de ma destrucció.

4. De la sepultura fereu pujar la mia ánima, hipérbole que senzillament vol dir: estant à punt de morir, Vos me tornàreu la vida. Hem traduït per sepultura la paraula *scheol*, perque creyém que aquí té dit valor ó significat. (Vejas la aclaració al v. 6 del Salm VI.)

5. Piadosos seus, vol dir, los que honreu á Deu ab verdadera pietat.

6. Lo sentit de aquest verset es: «perque la indignació divina sol passar prompte, puix la sua voluntat es donar vida, no matar, al pecador, per aixó es que si lo plor dura una nit, á la matinada dona alegria.»

7. No seré conmogut, no vacil·laré, estaré ferm en lo servey diví.

8. Senyor..... etc. Es de notar la forsa del sentiment: estava tranquil, amagàreu vostra cara, vaig quedar aterrat. Després de Senyor, lo poeta intercala un relatiu, que presenta la rahó que tenia lo poble per créuer que may vacil·laria en la sua fidelitat; puix sabia que lo Senyor havia determinat habitar en la montanya de Moria. (Vejas lo que sobre aquesta montanya diguérem en la aclaració al v. 3 del Salm XXIV).

10. Sanch, equival moltes vegadas á mort. (Gen. XXXVII, 26—Jos. XX, 3).

12. Ball; lo hebreu *machol* es saltar ballant com expressió de alegria.

13. Gloria, está en lloch de persona, així es que lo present verset vol dir: «à fi de que jo sempre canti salms sens cansarme», que aquest vol ésser lo significat de y no calli.

TOMÁS SUGONA, PBRE.

Secció Literaria.

LLETRA TORTOSINA DEL NAIXEMENT. (*)

Vuy que contam 25 de Desembre
ne fa gran festa lo bras pastoril
María Verge dins de una Establia
ne ha parit un hermosissim fill:

(j) y acabant ab una oració.

(k) Deu Nostre Senyor lo escolta.

(l) á fi de que se ocupi en cantar las divinas alabansas.

(m) Promesa de ferho així.

(*) Ab lo títol de *Lletra Tortosina* hem trobat aquexa cansó de Nadal en un aplech manuscrit de composicions en vers del síggle passat, y la publicam per que no sols presenta algunas variants respecte á la que tan conoguda y cantada es en Catalunya ab lo títol del *Noy de la Mare*, sino que á més ofereix un color especial de localitat no despreciable per l'estudi del idioma.

los Pastors dansan, y los Angels cantan glorias eternas ab flautas sutils.

Viva Maria per tanta finesa
viva Maria, Joseph y son fill.

Que li darás tu graciosa Pastora
que li darás que li fasia profit?
jo li daré una carga de pomas,
sindrias, bellotas, pa y un colomí,
algunas nous y algunas pansetas
pera que tingua memoria lo xich.

Viva Pastora, etc.

Que li darás tu bisarra Hortelana
que li darás á este Noy tan petit?
jo li daré pimentons y tomatechs,
peras, melons, figas y alguns raims,
nesples, codonys, albercochs y cireras
pera que puga berénar lo xich.

Viva Hortelana, etc.

Que li darás tu felís Pescadora
que li darás per regalo cumplit?
jo li daré esturions y sabogas,
congres, llampreas y bons llagostins,
neros, llenguados, llissals y moxarras
de los que pesca en lo Mar mon marit.

Viva Pescadora, etc.

Que li darás hermosa Adroguera
que li darás de las capsas al xich?
jo li daré una capsa censera
de caramelos, bescuyts y confits;
neulas, torrons de avellana torrada,
pues necessita de calor lo xich.

Viva Adroguera, etc.

Que li darás carinyosa Sastressa
que li darás per abrigar al xich?
jo li daré camisa y coteta,
y unas puntetas per un capell fi;
uns bolquetets y mitjas encarnadas
y una gorreta á lo Bossoll.

Viva Sastressa, etc.

Que li darás Sabatera bunica
pera calsarli los peus tant pulits?
jo li daré sabatetas picadas
ab los talons de color carmesí;
y unas xinelas brodadas de seda
plenas de or del Perú y Potosí.

Viva Sabatera, etc.

Que li darás tu Fustera galana
que li darás á María y son fill?
jo li daré un bressol que li guardo,
pera que puga bressarlo y dormir;
y una cullera de fusta bunica
pera que prenga al matí los supichs.

Viva Fustera, etc.

virtuosa Donzella
 este Rey tant petit?
 teu cor y ma vida,
 y també mos sentits;
 a la mia puresa
 ell lo regalo mes fi.
Viva Donzella, etc.

Que li darás graciosa Cantora
 que li darás per alegrar al xich?
 jo li daré y cantaré una letrilla
 ab to, que balla lo gran Mototxi;
 ab flaviol, cascabells y pandero
 y de este modo passarem la nit.
Viva Cantora, etc.

Que li darás carinyosa Mareta
 que li darás al teu fill tant bunich?
 jo li diré Rey de Cel y de terra,
 haveu vingut per al mon redimir:

DIHEN TOTS.

*La ben vinguda goseu de nosaltres
 y allá en la gloria ans vullau acullir:
 los Pastors dansan, y los Angels cantan
 glorias eternas ab flautas sutils.*

Crónica Religiosa.

Ab ocasió de las festas de Nadal lo Papa ha fet distribuir als pobres de Roma, la suma de dotze mil pessetas, invertits en la compra de 150 llits ab son parament, per altres tantas familias menestrosas. Al mateix temps, diu l' *Ossevatore Romano*, per la Almoyneria Pontificia ha fet repartir altres caritats en diner.

—Com alguns diaris italians s'havien permés insertar una especie de conversa entre'l Papa y'l Príncep Federich Guillem, l' *Ossevatore Romano* del 22, diu lo següent:

«Estem autorisats per desmentir categóricament las varias parlerias publicadas en la *Rassegna* y *Diritto* d'ahir vespre y en lo *Capitan Fracasca* d'avuy matí, sobre la sustancia y las frases del col-loqui entre Sa Santetat y S. A. I. lo Príncep hereu de Alemania.»

Lo Papa, després del degut exámen de la Congregació de Ritus, ha publicat un decret que es un nou testimoni de sa devoció á la Verge Santíssima y á St. Joseph.

La festa de la Inmaculada Concepció y la de Sant Joseph, ja elevadas á ritu doble de 1.ª classe, serán de aquí endavant consideradas entre las mes solemnes, y continuadas en lo *Ceremonial de Bisbes*, en lo número de aquellas en qu'ls Arquebisbes poden revestir lo Pali y'ls Bisbes celebran de Pontifical.

A Betlem hi ha establert una Escola de Agricultura, que posseheix un terreno de 900 hectáreas, comprat y cedit pera tan bona obra per lo poderós mar-

qués de Bute, católich de la mes alta aristocracia de Inglaterra. En aquesta escola s'hi educan ara com ara quaranta órfens baix la direcció de dos Pares y alguns Germans de la Sagrada Familia; y es incalculable'l be que's farà ab un establiment d'esta naturalesa en aquells payssos.

Lo professor de la Universitat de Viena, Doctor Maurici Rosenthal, se ha convertit al catolicisme, seguint son exemple sa esposa, dama instruidíssima, y dos fills que estudian. Lo Príncep Arquebisbe en sa capella particular los administrá á tots los SS. Sagraments del Baptisme y Confirmació, essent padrins lo regidor comunal Sr. Kulish y sa esposa. Aquesta conversió ha causat molta sensació en la capital y provincias del Imperi.

Com ja haurán vist nostres lectors en altre lloch del periódich, mentres lo príncep Federich Guillem feya sa visita al Papa, lo Cardenal Hohenlohe era rebut per lo Emperador Guillem en lo palau de Berlin. Lo Príncep y'l Canceller Bismark havian també de rebre la visita del Emm. Purpurat, qui fou convidat á dinar per lo fill del Príncep Imperial. Aquest fet relacionat ab l'altre te molta significació.

Lo Cardenal Ledochowski que, com se sab, es bisbe de la Posnania, part de la Polonia, de qual Bisbat es anys ha desterrat per las lleys del Kulturkampf, convidá á dinar á la diputació polaca que presentá al Sant Pare lo gran quadro de Mateiko, *La lliberació de Viena per lo Rey Joan Sobieski*. Lo Papa ha estat sumament agrahit de la oferta dels católichs polachs, recort del Centenar segon de aquell gran fet d'armas, y ha manat exposar lo quadro en una de las salas de pinturas modernas del Vaticá.

Com moreu los verdaders sabis.

No fa molts dias morí á París lo célebre filólech F. Lenormant que era sens dupte un dels mes entesos de Europa en estudis orientalistas, havent dextat varias obras en que, al costat de la vasta erudició, hi brilla la fe del creyent. En algun de sos últims escrits havia procurat rectificar algunas opinions atrevidas que's troban en sas primeras obras, efecte de haver de desbrossar un terreno casi inculc de la ciencia. Ha mort com un bon cristiá y la *Semaine religieuse* de París refereix en son elogi lo següent:

«Tenia un gran desitx de guarir, no sols per no deixar la sua veneranda mare, que perdia en ell l'últim de sos quatre fills, la sua esposa y'l seu fill encara petit, sino també porque se sentia útil á la causa de la Iglesia. «Tinch encara un'obra per fer» repetia sovint, y fins al últim va tenir l'esperança de que Deu lo deixaria treballar per la sua gloria. Pero tal desitx, tan natural y tan ardent, anava acompanyat de una perfecta resignació. Tenia sempre als llabis lo Sant Nom de Jesús, y amorosament lo pronunciava. Se alegrava del honor que Jesús li feya, permetent que'ls metjes haguessen fet cinch forats en lo seu cos, com un recort de las Cinch Llagas de las quals era devotíssim. Se conformava ab amor á la voluntat de Deu, y aquesta sola paraula aquietava súbitament lo seu ardent desitx de viure, y ell mateix animava y consolava als circumstantes infundintlos la resignació y pau que en son cor regnavan.»

Dietari del Principat.

Las festas de Nadal, solemnes y alegres com sempre, s'han celebrat en esta ciutat com correspon á un poble eminentment religiós y amich de conservar las bonas tradicions de familia. Un bon temps afavori las funcions de la nit de Nadal, acudint numerosa concurrencia á la Santa Iglesia Catedral, en la que després de las Matines, que terminaren puntualment á mitja-nit, lo Sr. Bisbe celebrá de Pontifical la Missa del Gall, donant la Sagrada Comunió després de una fervorosa plática. Combregaren unas 400 personas, que axis guanyaren la Indulgencia Plenaria que'l Sant Pare havia concedit expressament per aquell acte.

En las Sacramentarias se celebraren las tres missas á mitja-nit, omplintse de gom á gom l'iglesia. En las demás á hora convenient se cantaren missas solemnes, fentse la acostumada adoració del Infant Jesús.

A la tercera Missa que celebrá de Pontifical S. S. Il·lma., predicá lo sermó de *bonas festas* lo orador de las dominicas d'Advent, Dr. D. Emili Bassols. Fou molt notada la ausencia del Cos municipal, que en aquesta diada may acostomava faltar en son sitial del presbiteri. Antigament los Consellers assistian fins á la Missa de mitja-nit, com se despren dels Ceremonials vells de nostre Consistori.

—Lo dia de Sant Esteve la vila de Arenys de Mar tingué gran festa. En sa iglesia parroquial, hont havia cantat sa primera Missa, celebrá la que se anomena de *plata*, es dir lo aniversari vinticinqué, lo Excm. é Il·lm. Sr. D. Jaume Catalá, Bisbe de Barcelona. En lo convit de familia hi assistiren comissions del Capítol y Ajuntament de Barcelona, lo Sr. Governador de la Provincia, y varias distingidas personas. Lo sermó de la festa estigué á càrrech del R. P. Fidel Fita, fill, com lo Il·lm. Sr. Catalá, de la vila de Arenys de Mar.

—Lo temps se torna á cubrir, y avuy los senyals son de pluja ó neu. Segons alguns físichs, entre ells lo P. Denza, director del Observatori de Moncalieri, (Italia) te molta influencia aquest any en l'estat atmosfèrich lo fenómen tan general de la llum roja dels crepuscòls.

—Com á testimoni molt honrós per nostre estimat paysá y col·laborador, D. Joaquim Salarich, tenim una satisfacció en traduir lo següent solt del *Diario de Barcelona*. La noticia sobre la pedra miliaria de que's tracta, la publicarem, tramesa de Caldetas per lo mateix Sr. Salarich, en lo número 45, 12 de Novembre de 1881. (Any IV).

«Ampliant las noticias que hem donat relatives á las sumpuosas festas celebradas en Arenys de Mar, ab motiu de la celebració del 25.º aniversari de la primera missa celebrada per l'Excm. é Il·lm. Sr. Bisbe d'aquesta Diócesis, y dels actes que en dita població tingueren lloch, anyadirém que en la matinada del dia següent tingué noticia nostre Prelat de que son amich lo P. Fidel Fita, en unió del distingit metge de Caldetas D. Joaquim Salarich desitjaban anar prop del Santuari del Remey, pera inspeccionar y trobar, si era possible, lo lloch qu'ocupaba una pedra miliar, qual existencia en lo darrer any del sigle XVI atestigua una escriptura trobada per lo citat Sr. Salarich, y volgué formar part de la partida, y per consegüent en unió del P. Fita, son senyor germá y alguna altre persona se dirigiren al demattí, adelantant la expedició, al pintoresch poble de Caldetas, ahont visitaren lo temple novament edificat, deixant una quantiosa limosna pera sa terminació, y donant la enhorabona per son zel y perseverancia á D.ª Elvira Gibert de Pi, á la qual es deguda l'obra de dit temple.

Després la comitiva ab lo Sr. S. xe al lloch ahont se presumia deu citada, y recorrent tot lo terreno's vedas las conjecturas anteriorment form se'l curs que feya la gran via romana daba á aquest territori y á las pobla S. E. I. se mostrá molt amable ab tots los particularment ab lo Sr. Salarich á qui feu propi cotxe junt al amich dels dos, lo P. Fita, premia los treballs que en la historia d'aquell país porta fets, y qual importancia li reconegueren lo dit P. Fita y nostre venerable Prelat.»

—Avançan las obras de la magnífica iglesia parroquial de Sant Martí de Provencals. Derreraement s'ha col·locat en lo gran finestral de la fatxada una vidriera de colors, sortida dels tallers ja ben acreditats del Sr. Amigó, la qual fa un gran efecte. Ara sembla que l'Ajuntament vol acabar per son compte las obras del campanar, en lo qual, un colp llest, te'l propòsit de col·locarhi un rellotge públich.

—Si no sobrevenen novas dificultats, sembla van á activarse las obras del ferro-carril económic de Manresa á Berga.

—Nostre colega *El Semanario de Palamós* fa observar oportunament la necessitat de habilitar aquell port, puix en los últims temporals succehí que haventshi refugiat gran número de embarcacions, tingueren de ferse á la mar y corre fortuna per no exposarse á desgracias seguras, dintre de aquell port que ab 250 mil pessetas que s'hi gastessen, se podria convertir en un dels mes segurs del Mediterrani.

Donant compte lo periódich de Perpinyá, *Le Roussillon*, del últim Certámen celebrat per la *Societat agrícola científica y literaria dels Pirineus Orientals*, diu lo següent que proba com se va obrint pas allí la idea catalanà:

«Una bona meytat de las poesias francesas se ha trobat molt fluxa; no axis las poesias catalanas que totas tenen un gran valor, y las primeras en lo genre lirich son veritables joyas literarias: *A la Costa Catalana* de Masriera, lo jove y célebre poeta que'ls catalanistas del Rosselló aplaudiren á las festas de Banyuls, forma un excel·lent treball en que tots los mots portan ensemps al llenguatge triat ideas elevadas. S'hi sent l'alé del ver poeta, la inspiració, la facilitat que haviam pogut apreciar en la oda als *Germans del Rosselló*.

Los *Gemechs del pobre músich*, poesia humorística que ha fet esclatar de riure á la concurrencia, se presenta com una d'estas composicions enginyosas, divertidas, á las que's mostran tan aficionats los escriptors del Rosselló. Seria de desitjar que's reservés un premi especial per los catalanistas Rossellonesos; no podent nostres poetas competir á forsas iguals ab los catalans espanyols que parlan continuament una llengua que, per altra part, anys há que venen cultivant. Mollas personas hi ha al Rosselló que's dedican al estudi del catalá; mes sas obras quedan aisladas, ignoradas; es menester conexerse, reunir-se, formar una Societat. En exos últims anys un element jove ha entrat en la Societat agrícola, científica y literaria dels Pirineus-Orientals; y estem segurs de que després de la bella festa de diumenge, las reunions serán mes seguidas y 'ls treballs mes numerosos.»

El General.

FRANÇÉS.

Les sorpreses com lo temps. Quan des-
tativament pacífich, nos creyam que'ls
novar la famosa proposició del *desarme*
gades llansada al ayre y altres tantas des-
at nubes, velut umbra; quan després de las pas-
y entrevistes de soberans y estadistas, presumian al-
guns anavam á entrar en una era de pau y cordialitat, veus-
aquí que l'any 1885, que 'ns ha donat un hivern de llum
crepuscular vermella, se'ns despedeix fentnos pronóstichs de
guerra.

Si'us escolteu los monarcas quan fan ó recitan son discurs,
impropiament dit de la Corona, tot es una bassa d'oli; tot-
hom corre en las mes bonas relacions; ningú te ganas de
buscar rabons. Pero lo que no diuen los monarcas, ho diu-
hen altres que no's creohen tan obligats á dissimular lo que
pensen de la marxa de la cosa pública. ¿Y may diriau de
hont nos ve lo primer avís de guerra próxima? De la Suïssa;
de aquella terra tranquila, almenos per lo que toca á grescas
militars; de aquell país que per sa posició especial al mitx
d'Europa sembla que se li concedeix lo privilegi d'una per-
fecta neutralitat. No es que'ls suïssos s'hagen escalfat de cas-
cos, y vulgan fer una sortida; sinó que'l President de la Re-
pública Helvética, Mr. Ruchonet, ab ocasió de un brindis de
un dinar que li oferiren los Carrabiners en una fonda de Gi-
nebra, va parlar de la següent conformitat:

«Estiguen alerta, y que tots los suïssos, en estat de portar
las armas, se preparen ab temps y sens descans á la defensa
valerosa de la pátria. Molts y molt negres núvols s'apilonan
á l'horizó de la política europea; lo cel de la paú s'enfosqueix
mes de dia en dia, y la guerra, que desde molt temps no
se 'ns aparexia que molt al lluny, será molt difícil que no'ns
caiga á sobre mes enllá del any vinent, sí, potser ni tant sols
mes enllá de la primavera vinent.»

Conteu l'efecte que'ls havia de fer aquesta tocada als car-
rabiners suïssos reunits per galejarse en la fonda de *Beau-*
rivage, y com deuen haver ressonat las paraulas de Mr.
Ruchonet, ditas ab retintin y énfasis, en las valls y monta-
nyas de la Confederació!

Es clar que del dir d'un home sol no se'n pot fer gayre
cas; y potser que'l president estigués alashoras preocupat ó
li convingués parlar axis devant dels representants de la forsa
armada de la pacífica república; pero 'l cas es que al cap de
pochs dias ha cantat un altre gall, y gall de cresta llarga y
que pot tenir vot en la materia mes que Mr. Ruchonet.
L'Evenement de Paris ha insertat una carta de Berlin, y en
ella están estampadas, punt per punt, las següents paraulas:

«Aquí hem sigut desagradablement sorpresos pe'l llenguat-
je que lord Wolseley ha empleat fa quatre dias en la cir-
cunstancia d'una distribució de premis á un batalló de vo-
luntaris. Vosaltres sabeu que'l general digué: «que sols los
que *somian no s'adonan de que s'está preparant una guer-*
ra, en la que hi pendrà part quasi be tota Europa. Lord
Wolseley te dret á que 's cregan sas paraulas; de molts anys
assisteix á las maniobras de tardor del exèrcit alemany, com
quefe de la comissió inglesa, y segurament haurá últimament
sentit dir als oficials d'Estat major alemanys certas cosas que
l'autorisan á parlar axis. Axis com las familias reals de Prus-
sia y d'Inglaterra tenen estret parentiu, no es estrany que á
Prussia s'expressen llibrement ab un oficial anglés, com ab
lo representant d'un poble indoptablement aliat en cas de
guerra.»

Y veus'aquí la nota feréstega que hem espigolat en lo camp
ara quiet de la política general. Recordem que ja fa algun
temps deya'l general Moltke que *considerava necessaria una*
altra guerra, y es clar que si ells s'hi empenyan, no ha de
faltar ocasió per comensarla, á pesar de que actualment es
difícil veure per quin cantó y ab quin motiu ha de esclatar la
tremenda foguerada. Deu sobre tot.

De fets gota de bulto no hi ha mes que la entrada de las
tropas francesas á Son-Tai, ab lo qual segurament tenen
molt d'avansat per ajustar en bonas condicions un tractat ab
la Xina, si es que l'envalentonament no'ls porte á voler tirar
endevant y á quedarse aquell exèrcit molt compromés en lo
interior. Per mes be que'ls vage aquesta campanya, será una
forta sangria per la Fransa que no'n necessita gayres, puix
no fa pas tant que s'ha comensat financierament á referse dels
desastres de la última guerra. Al ministeri no li va mal tenir
distreta la atenció al exterior, y si's pot coronar ab los llo-
rers de la victoria en Orient, creurá en Grevy eternisar-se en
la cadira presidencial.

Lo d'Egipte y Sudan segueix *in statu quo*, entenent per
statu quo en aquell país que l'inglés, á qui li recaria molt
no poderse aprofitar de ta campanya última, procura posar
las cosas de manera que al últim pugui dir á la Sublime Por-
ta *ó jugar ó ficar*, y al cap d'avall quedarse ab lo *mer y*
mizto imperi del país que fecundisa 'l Nil. Per l'inglés tot es
qüestió de conveniencia y oportunitat; y las salvatgeries del
Mahdí, que amenassaren moure un alsament general dels
creyents del Islam, no li han vingut pas del tot malament
per anar desarrollant mes lo seu plan de dominació efectiva
sobre l'Egipte.

ESCANDALL DEL MERCAT DE VICH.

(Dia 29 de Desembre de 1883.)

Quartera.		Hectólitre.		Quartera.		Hectólitre.	
Ptas. cs.	Ptas. cs.	Ptas. cs.	Ptas. cs.	Ptas. cs.	Ptas. cs.	Ptas. cs.	Ptas. cs.
Xexa.	15' »	21'11.	Blatdemoro..	11' »	15'45.		
Forment.	14' »	19'96.	Mill.	12' »	16'88.		
Mestall.	11' »	15'45.	Fajol.	10' »	14'05.		
Séjol.	10' »	14'05.	Fabas.	11'50	16'15.		
Ordi.	8' »	11'24.	Llegum.	12' »	16'88.		
Cibada.	6'50	9'16.	Fasols.. . . .	18' »	25'33.		
Espelta.	5'50	7'74.	Ciurons.	20' »	28'14.		

Varietats.

DE LAS ANTIGAS REPRESENTACIONES DRAMÁTICAS y en especial dels entremesos catalans.

(Conclusió.)

Item es convengut entre les dites parts que los dits hono-
rables Consellers ó los dits honorables obrers per preu de la
dita squerada ó per tot co que costaran los dits entremeses e
en fer e acabar aquells be e degudament á conexensa del dits
honorables obres e de dos pintors elegidors per los dits ho-
norable s sien donats al dit discret mossen Johan Çalom LX
florins dor daragó e no res pus avant posat cars que fos de-
manada remuneració, dels quals li sien donats XXX florins
en lo principi de la obra, e laltre meytat feta la meytat de la
obre, per los quals LX florins dona per fermances en P. Cortis

cirurgiá, Luis Dalmau alias Delviu pintor (1) en Jacme Nogues sastre, menor de dias e en franci rubi barber ciutadans de Barcelona en cascun dells per lo tot.

Testes firmati dictorum honorabilium Consiliariorum et operiarorum et Johannis Çalom sunt honorabilis Bertrandus de Vallo et Petrus Raurich.

Testes firmati domini P. Corts sunt discretus Johannes Mitjans presbiter Vicarius Monasterii Sancti Crucis d'Olorda et Johannes Oliveri notarii.

Testes firmati domini Ludovici Dalmati Delviu sunt Johannes Laurentii, notarius et Bernardus Solerii scriptor.

Testes firmati domini Jacobi Noguer sunt proxime dicti.

Testes firmati domini Francisci Rubi sunt proxime dicti qui omnes fx. firmarunt dicto die.»

Una volta concebuda l'imatge ideyal d'aquell teatre deambulant y en miniatura, fácil nos será compèndrer que, si adquirir la sua vida una tan gran forsa propagadora, fou, inspirantse per la producció de sas farsas en l'esperit eminentment religiós del poble catalá, y en lo gust artístich que de molt ans ha tingut sempre, infantant capdals artistas concebidos d'admirables obras qu'immortalisan llurs noms (2). En corroboració del marcadíssim desenrotllament qu'obtingueren los *entremesos* en Barcelona, es d'observar qu'als 29 d'abril de 1462, lo paveser y pintor En Gabriel Alemany altre membre de la cèl-lebre familia de son nom, vengué al Consell una casa pera aixamplar aquellas confrontants «in quibus tenentur seu reconduuntur intromesia sive los *entremeses* festivitatís corpori Christi» com resa l'escriptura, lo que suposa un notable augment en lo nombre dels que corrian á compte de la Ciutat, y per lo mateix, de llurs arreus. Axis fou que poch temps aprés en 1477 (segons sembla del original del test baix transcrit) hagué que proposarse envers la conservació dels dits arreus y castells, lo que's segueix:

«Del fet de la conservació dels entremesos remesos á IIII persones ab mossen Johan Alexandre.

Per quant lo present any la ciutat ha reparats los castells é arreus de aquells novament fets e per conservació de aquells se ha fet armari en cascuna cambre dels pintos en los quals stan reservades les dites robes per levar tota ocasió, e avinentesa de prestar les dites robes es necessari que sia feta delliberació de consell que de dites robes qui servexen lo dia de corpore xsti. no puguen esser prestadas per via alguna si donchs no precehirá ordenació y delliberació dels honorables consellers é consell de xxxii de la dita ciutat que les dites robes ne alguna de aquelles per via alguna, prestar nos puxan.

E encara es pensat que en cascuna cambre dels dits pintos sian fetes dues tancadures cascuna ab sa. clau, la una tindrà lo pintor de la ciutat, é l'altre tindrà lo scrivá del racional. E assi que lo hu sens l'altre no puga obrir en ditas cambres, é axi lo dit scrivá com los pintos hagen á prestar jurament de tenir é servar la delliberació fehedora quant tocará á ells.

E per có com axi los castells com les robes ó arreus dels dits castells vuy stan ab bona disposició é aquells ab pocha despesa se porán sostenir é será ocasió per tots anys per no-

(1) Per aquesta fiaduria se ve en conexensa del apodo de «Delviu» ab qu'era conegut lo artista Dalmau, de qui com á inédit ne parlarem, al tractar del retaule de la Madona pintat de 1443 á 1445 pera la Capella municipal, en las «Novas históricas sobre l'arrunada capella de Sant Miquel», temps enrera publicadas en lo «Gay Saber».

(2) A més de lo que ja deixem dit en la nota 5.ª sobre alguns dels molts artistas que romanen inédits, apuntarem com á notable, en proba de nostre assert, lo qu'á las derrerias del segle XIII fos donat un ban en esta ciutat, prohibint l'embrutar ab dibuixos ni pinturas las parets de las casas, fet important que'ns demostra no sols l'excés de enginy é afició dels nostres progenitors en la creació d'obras mes ó menys artísticas, si que també la pulcritud de la bona policia que regia ja en tant apartats tempa.

bilitat de la ciutat se porá fer la fes per la brevitat del temps que vuy tenen que sia feta elecció de person. norables consellers sdevenidors me. fuster com ab los pintos per quanta. rech la conservació dels dits castells. mesos, los quals apuntaments posarán. sdevenidor qui ensemps ab los honorables. conclusió.»

Omitint aquí lo recort de las variadas representacio. servant encara son caràcter distintiu de fillas de la fè, se celebraren ab motiu de las novas festas endressadas als prínceps y monarcas, durant lo comens y seguiment de l'etat moderna (2.ª meytat del segle xv y en lo xvi), esmentarém tan sois las vellas *dansas* dialogadas, imitacions dels temps clássichs vestidas per las costums dels qu'eran eminentment caballerívols, y en especial la traducció de la *de la Mort*, rimada en 1497 per En Pere Miquel Carbonell, arxiver reyal. Aydat de consemblants elements y transcorreguda ja una bona part del segle xvi, hagué, l'adolescent teatre de nostra terra, d'aturar la rapidesa ab que seguia l'avansada via del esdevenidor, per rahó de certs abusos y punibles scándols assats perillosos, que motivaren paulatinas prohibicions dels misteris y entremesos, ordonadas tant per las autoritats eclesiásticas, (1591 y 97) com posteriorment per las civils. Axi restá limitat y quasi esborrat lo primitiu aspecte d'aquell, qu'aná reduhintse á un gaudiment profà de proporcions no petitas y dedicantse prest, á l'exposició d'assumptos imitats dels antichs teatres, que torná en veritables comedias. Per esser tal volta la primera d'aquest genre que viu la llum en una de las regions del vell reyalme es de nombrar «la *Nova Tragicomedia Grastimargus appellata* etc., del prebere de Mallorca En Jaume Romaná, representada en aquella illa als 2 de Maig de 1562.

Las companyias de cómicis ó farsistas, qu'errants per burchs y vilatges, á fi de guanyarse un mos de pa, presentavan al poble, fidel espectador, aquells dramas alegóricis ó autos, com lo del *carro de la mort*, immortalisat per Cervantes en «lo Quixot», cresqueren y augmentaren fins á tal punt, qu'essentlos ja petits los castells y carros encubridors de llurs tramoyas, tinguèren de muntar, en las grans ciutats, espayosos cadafalchs, á manera de barracas que nomenaren *corral*s. Barcelona també posseí son *corral*, fundat per reyal gracia de 1579 y privilegi concedit en 1587 al hospital de Sta. Creu, qual lloch podem considerar com á humil llavó dels luxosos coliseos moderns.

Decaiguts y morts, á las primerias del segle xvii, los senzills *entremesos*, que tanta popularitat gosaren entre las gents, sofrí malhauradament lo teatre l'influencia avasalladora d'aquells inimichs que fermaren ab cadenas los peus de nostres avis, influencia despótica qu'ns exhié lo haver d'expressar tots los sentiments mes purs, arma immaculada de las costums patrias, ab una llengua forana, parla enjoncada als llavis per la nissaga guanyadora de l'autonomia de la terra. Empero, passats ja mes de 100 anys, una novella crohada de valents y forts atletas, ha cantat venturosament ferma victoria, y ah nou delit va extenent per totas las encontradas d'aquest aventatjat pays, la fructuosa semensa, un bon tros arrellada, del jovencell teatre catalá. ¡Qué l'Altisme l'hi concedesca pera honra y gloria del renaxament literari d'esta marca, un tan bon pervindre, com afalegadoras son las esperansas que'ns fa concèbre!

ANDREU BALAGUER Y MERINO.